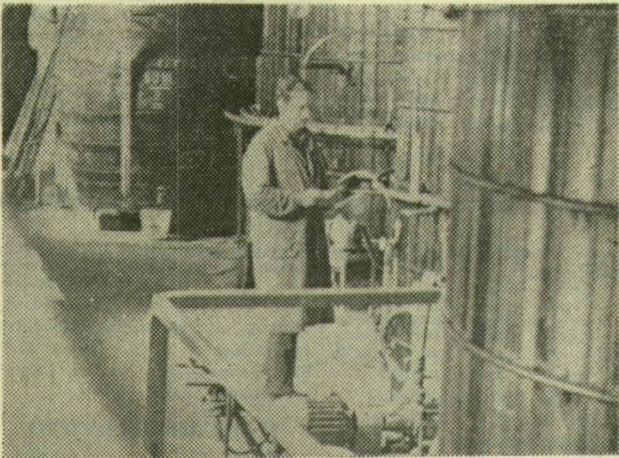

A megyei képviselő-csoport ülése

Tegnap, csütörtökön Szegeden, a városi tanács épületében ülést tartottak Csongrád megye országgyűlési képviselői. A résztvevőket Kurucz Márton országgyűlési képviselő, a szentesi Termál Tsz elnöke tájékoztatta az országgyűlés őszi ülésszakára való felkészüléséről.

A tájékoztatót követően a képviselők néhány aktuális kérdést vitattak meg: első sorban a mezőgazdasági termékek árának és az előállításukra fordított költségeknek az alakulását.

Kis üzem, nagy teljesítmény

Asz S. Sándor felvétele

Mikro üzem, makro termeléssel. Ez jellemzi a Budapesti Szeszipari Vállalat szegedi ecetgyárát. A Felső Tisza parton húzódik meg szerényen, több mint harminc esztendeje. Hét darab, összesen 174 hektoliteres ecetkőpőz kád sorakozik a szinte kisértesen sötét műhelyben. Mindössze hat ember dolgozik a termelésnél éjjel-nappal, havonta 170–180 ezer üveg ecetet gyártanak. Ez a gyár elégíti ki az egész Alföld ecetigényét. Most ősszel, a télre tartás idején legnagyobb a fogyasztás. Képünkön: A kádakban erjedő ecet minőségének ellenőrzése.

Szeged gondjairól

Ha az igen mozgalmas, munkalázban hevülő jelent az egykori élet-pangással vetjük össze, igazán nem lehet panaszkodni. Azt hiszem, ma egyetlen év alatt többet teszünk a népboldogulásért, mint a fől-szabadulás előtti Horthy-rendszer egész fönállása idején. Jó néhány éve azonban már túlléptünk a múlt-jelen hasonlításán. A végzett munkát szocialista rendünk lehetőségeihez, a magasra növeztett igényekhez mérjük állandóan, illetve aszerint értékeljük, hogy a hirtelen föltorlódtott sürgős tennivalókkal képesek vagyunk-e megbirkózni. S ebből a szemzőből nézve már korántsem olyan rózsás a kép. Ha nem szédít meg bennünket a sok toronydarab és a szinte példátlan társadalmi igyekezet látványa, akkor józan ítéletet mondhatunk önmagunkról: bizony többre is juthattunk volna már. S ez nem közönséges gáncoskodás. Igaz, megoldottunk már tömértelen sok problémát, elhárítottunk tennyei gondot és bajt, (ezeknek pusztá felsorolása sem férne el ebben az újságban), de a még nyakunkon levőkre gondolva — a meg nem épült lakóházakra, iskolákra, óvodákra, utakra stb. — egy pillanatra sem ejthetjük öl-be a kezünket.

Több olyan vezetőt ismerek Szegeden, aki úgy nyúlvizsgatja magát a közügyekért, mintha kikezdehetetlen lenne az egészsége. Ezek az önpusztításra is képes típusok többnyire másokért lo-bognak, nincs egy nyugodalmas napjuk, végzik idegölő dolgukat olyan magától értetődő odaadással, mintha szó szerint vennék, hogy „az élet célja a küzdés maga”. Kezdeményeznek, vállalkoznak, javaslatok védelmében az idegtépő vitákat, ostromoznak minden hanyagságot, személyekhez kötődő hibát, mert ezek mintha kezdenének veszedelmesen elszaporodni körülöttünk. Ugyannyira szaporodnak, hogy sokakat leszerelnék, úgyszólván tehetetlenné benátanak mondván, hogy ennyi baj ellen hiábavalóság küzdeni. A város érdekeinek szószólóit azonban nemhogy megbénítaná a halmozódó közprobléma, hanem ellenkezőleg, újabb és újabb nekigyürkőzésre készítik őket. Elnézem némelyiket panasznapokon, értekezleteken, családi vagy baráti körben: soha nem tudják magukat „üresbe állítani”, mindenhová cipelik az elintézetlen ügyek terhét. Szinte gépiesen isszák a feketét, dohányoznak szünet nélkül, s úgy reszket ujjai között az égő gyufa, hogy alig lelnek meg vele a cigarettát. Könnyű azt mondani, hogy ők a hibásak, magukra vessenek, ha jelentkeznek náluk az infarktus. Ha ők is elkezdene „bölcse és okosan” élni, illetve csak kis egyéni

érdekeiket képviselni, ugyan mi lenne a megoldatlan társadalmi problémákkal!

Mi tagadás, azért beszélünk ily módon, mert az igazságtalanság mindig fölmérgesíti. Nem azt tartom igazságtalanságnak, hogy a lakosság mondja a magáét, és a fejünkhez ver vaskos igazságokat. Nem egyszer tényleg kapkodás, fejtelenség, néha meg legyintő közömbösség tapasztalható az ügyek intézésében. S nagyon igazságos ítéletnek tartom, hogy ki-ki végezze el rendesen a maga dolgát: a fonó pörgesse az orsót, az állami vezető gondoskodjék a közpénzek leg-ésszerűbb fölhasználásáról. De ha egy gondolkodni lusta, hebehurgyan ítélező ember olcsó hangulatot kelt, hogy „Mit csinálnak azok odafönt, miért veszik föl a fizetésüket”, nem érthetek vele egyet. Néhányan gúnyos leveleket írogatnak ide is, oda is. Olyasmiket javasolnak a városfejlesztés meggyorsítása végett, amelyeket már húsz évvel ezelőtt „ki-találtak” a címzetiek, csak éppen soha nem volt rávaló pénz. A külvárosi utcák ki-aszfaltozására például még nyilván jó ideig várni kell, hiába mondja egy kintebb lakó, hogy az „fontosabb, mint a szalámigyár, hiszen számai úgysem kapható száz forintért sem a szegedi boltokban.” Vajon gondolt-e arra, hogy a nálunk készült számit igen jó áron, dollárért tudjuk külföldön értékesíteni, amiért sok nélkülözhetetlen cikket vásárolhatunk?

Nem szónoki kérdés akar ez lenni, csupán annak érzékeltetése, hogy a gazdálkodás bonyolult dolga, s az egész lakosság érdekei mindig megelőzik a kisebb csoportok — egyébként jogos — kívánságát. Tehát attól még igazán megérdemelheti valaki a fizetését, ha nem is bólint rá minden irreális javaslatra. Egyébként azt jómagam is vastagon alá húzhatom, hogy némelyik „illetékes” csakugyan kevés vizet zavar, illetve — népiesen szólva — a közügyek szolgálatában nem túlságosan szagatja az istrángot. Nem túlzás, ha azt mondjuk: e kényelmes, semmiért sem igazuló funkcionáriusok miatt megy tönkre a lelkiismeretesebbek egészsége.

A város felelős párt- és állami vezetőinek többsége olyan dolgokon töri a fejét, amelyek a lakosságot is közvetlenül érdeklik, s amelyek — elintézetlenségük miatt — többnyire rossz hangulatot, néha már-már bizalmatlanságot támasztanak. Igen fájdalmas például, hogy minden erőfeszítés ellenére sem megy a terv szerinti lakásépítés, s az utóbbi időben 500 lakással lemaradtunk. És ez nemcsak azért fájdalmas, mert félezer családdal kevesebben költözhetek emberibb otthonba. Azóta mintegy 30 százalékkal növekedtek az építőanyag-árak, tehát most már lényegesen többre kerül ugyanannyi lakás előteremtése. Pénz meg nincs, legalábbis a kárpótlás összege aránytalanul kevesebb a tényleges költségeknél. Ki a hibás? Ez olyan kérdés, amikor mindenki csüggedten néz egy másra. Egyetlen bűnbakot könnyen lehet találni, s ez az építőipar. Tudniillik a lemaradásnak csakugyan az úgynevezett szűk kapacitás a legfőbb oka. Szörnyű, hogy ennél a pontnál megáll a tudomány. Lehet szidni, bí-

rálni az építőket, mert néha kétségkívül bosszantóan sok selejttel dolgoznak. Szinte egymást érik Tarjánból is a lakók reklamációi. De ma-holnap a kritizálás sem használ. Az egyes munkahelyeken gyakran szembetűnő ugyan a lógás, az „ahogy esik, úgy puffan” szemlélet, de az építőipar egészének valóban „mindkét keze tele van” munkával. Azt mondja, többre már nem futja az erejéből. Hát igen. De hallgatunk mégsem szabad. Minden fölépítetlen lakás akadályozza demográfiai céljaink elérését. Óvodai helyhiány miatt Szegeden most is több mint 300 nagyon jogos fölvételi kérelmet kellett elutasítani. Égető szükség volna az új postaközpont, mert ma-holnap nem lehet Szegedről telefonálni, s ennek is az ügyintézés látja kárát. A vidéki középiskolák diákok súlyos albérteti díjat kénytelenek Szegeden fizetni, mert nincs elég kollégium számukra. A József Attila Tudományegyetem saját biológiai intézetének építését sürgeti. A színház vezetői a felújítások kinos huza-vonája miatt bosszankodnak. Soroljuk még? Minek. Mindezt nyilván az építőipar vezetői is nagyon jól tudják. Tudják, hogy rajtuk a város szerme, mégsem teremthetnek lakást, középületeket máról holnapra. Az állványokon, betonvázakon nem istenek, hanem emberek dolgoznak, akik külön-külön igazán nem tehetnek arról, hogy Szegeden ennyire föltorlódtak a gondok-bajok. Legföljebb a lógások is beláthatnák, hogy a munkaidőt illik tisztességesen végigdolgozni.

Valaki azt indítványozta, hogy hívni-hozni kellene ide építőket máshonnan is. Aranyos naivitás! Hát hol van ebben a nyüzsgő, szépítő országban olyan építővállalat, kőműves vagy ácsmester, amelynek, illetve akinek ne lenne tucatnyi érvényes munkaszerződése! Mások meg azt találták el, hogy sorrendet kellene megállapítani, tehát várjunk a kevésbé fontos építkezésekkel, amíg a leg-sürgősebbek elkészülnek. Ennek a javaslatnak meg az a szépséghibája, hogy jelenleg is csak a halaszthatatlan építkezéseken megy a munka, az önálló építőipari vállalatoknak meg különben is bajos dolog sorrendet előírni. Esetleg a jövedelmezőségi szempontok is beleszólnak abba, hogy melyik megrendelőt elégítik ki először.

Szeged is fejlődni akar, lépést tartani a hasonló megyei városokkal. A gondok azonban alig fogvatkoznak. Hiába tűnik pillanatnyilag meddőnek minden erőfeszítés, muszáj állni a versenyt. Másutt sem az égből kapják a megváltó ötleteket, a pártbizottságok, a tanácsok vezetői, a szakemberek jönnek rá a megoldásra. Talán fölkészültebbek, amikor a lakosság segítő-készségének hasznosításáról van szó? Lehetséges. Zalaegerszeg jóval kisebb település, lakói mégis 90 nap alatt elkészítették, egy 20 ezer férőhelyes impozáns sportpályát. Azt mondják, óriási lelkesedéssel dolgozott ott mindenki.

Talán a szegediek város-szeretetét is jobban kellene gyümölcsöztetni, mint eddig. Mert már bebizonyosodott néhányszor, hogy ők is készek megmozdulni szűkebb pátriájuk érdekében.

F. NAGY ISTVÁN

Gondosabb munkavédelemre van szükség

Sok az üzemi baleset a tanácsi és a szövetkezeti iparban

A tanácsi és a szövetkezeti iparban pár esztendeje majdnem azonos számokat tartalmaz a balesetek statisztikája. 1970-ben 797-en, 1971-ben 792-en, az ideig első fél évben pedig 385-en szenvedtek üzemi balesetet. Nem történt tehát javulás — és a munkaközi balesetek következményei is szinte évről évre azonosak, vagy még súlyosabbak is, hiszen az idén 2 halálos baleset történt két év alatt, s az elvesztett munkanapok száma is 16 000 körül mozog évente.

Néhány üzemben, intézményben javult ugyan a munka biztonsága, de az általános kép még mindig elég szomorú. Legtöbbször anyagmozgatás közben történik baleset; de gyakori a helytelen gépkezelés és a kéziszerszámok hibái miatti sérülés is. Hasonlóan gyakori ok a kellő betanítottság hiánya, a munkabiztonsági körülmények alacsony színvonal, az oktatás formalitása, az ellenőrzés hiánya és a dolgozók felelőtlensége is, továbbá a munkafegyelem lazasága és a túlórák szaporodása.

A Szeged városi tanács végrehajtó bizottsága által a tegnapi ülésen megvizsgált téma tanulságai között említhetjük a szubjektív okokat is. Kiderült ugyanis a vizsgálat során, hogy nem egységes a felelős szakem-

berek megítélése: egy részük túlsúlyozza a dolgozók személyes felelősségét, ami a valódi okok feltárását is nehezíti; veszélyforrások megszüntetésének lehetőségét csökkenti.

A felelősségre vonás általában liberális — kivéve a Magas- és Mélyépítő Vállalatot, a Közlekedési Vállalatot, a Fémipari Vállalatot és az Építő Ktsz-t. A felelősségre vonás mellőzésének tipikus eseteként emlegetik a MESZÖV közös vállalatát, ahol a balesetek száma krónikusan magas, mégsem történt elmarasztalás. Az SZMT munkavédelmi felügyelőinek kellett pénzbürságokat kiszabni. Ez a leggyakoribb „büntetésforma” egyébként.

Szoros összefüggésben van a munka biztonsága az üzemi egészségügygel és a szociális ellátással. Ebben színvonalas, rendezett gondoskodást csak az újonnan kialakított üzemekben és szövetkezeti munkahelyeken lehet találni — egyéb helyeken a munkahelyi túlsúlyosság jellemző. Lassan halad a tanácsi és a szövetkezeti iparban a nehéz fizikai munka, az anyagmozgatás gépesítése.

A vizsgálat a fiatalok, a nők és a terhes anyák védelmében nem talált mulasztásokat, és az is bebizonyosodott, hogy a dolgozóknak biztosítani kellő színvonalon a kollektív szerződésben elő-

írt munka- és védőruhákat, jöllehet ellátmányaikat nem mindig időben kapják meg. Viszonylag 5–6 ezer dolgozót érint hátrányosan a szociális és egészségügyi létesítmények alacsony színvonal, vagy teljes hiánya. Különösen azok a dolgozók nélkülözik ezt a gondoskodást, akik változó munkahelyeken vagy próbák üzemrészekben dolgoznak.

A tanács végrehajtó bizottsága tegnapi ülésén határozatot hozott a legsürgősebb tennivalókról. Eszerint: a munka- és egészségvédelem, a munkabiztonság, a balesetek csökkentése érdekében szorosabb kapcsolatot kell kialakítani az SZMT munkavédelmi felügyelőivel; felül kell vizsgálni az üzemi és szövetkezeti munkavédelmi szabályzatokat és a szükséges kiegészítésekkel teljesebbé kell tenni őket; a munkavédelmi, biztonságtechnikai vizsgára kötelezett dolgozókat a vizsgáztatásra fel kell készíteni; célfeladatokat kell kidolgozni a vállalatoknál a munkabiztonság javítására, a baleseti források csökkentésére, és ebben anyagilag is érdekeltnek kell tenni a felelős szakembereket. Végül a felelősségre vonás szigorát is megköveteli a végrehajtó bizottság a tanács illetékes szakosztályaitól.

dolgozzák. (A kőolajfinomító leparlási termékei közül a kis oktánszámú vegyipari benzín az etiléngyártás alapanyaga, a termelt fűtőolajok pedig az erőmű tüzelőanyagául szolgálnak.) A finomító termelésének 40 százaléka az országos hálózathoz kerül. Termékvezeték köti majd össze Leninváros Százhalombattával és etilénvezeték épül a Tiszai Vegyikombinát és a Borsodi Vegyikombinát között. Az olefinmű üzemének gazdaságosságát növelheti még az a kooperációs lehetőség, mely e téren az ugyancsak szomszédos Romániával adódik.

A szocialista integráció ilyen gyakorlati alkalmazása több milliárdos költségektől mentesíti tehát mindkét felet, azaz rentábilissá teszi az egész vállalkozást. (A beruházási együttműködés előnyeit szerte a világon felismerték, Európában éppen úgy kihasználják, mint a tengeren túl. A KGST-országok közül például Csehszlovákia és az NDK dolgozik hasonló munkán. Mint ahogy manapság nem ritka a nemzetközi villamos energiái együttműködés, öt-hat ország gazdálkodik közös rendszerrel, úgy a jövőben ugyanígy hasznosítja majd a szénhidrogének, s ezen belül az olefineket. A villamos távvezetékek után a föld-besüllyesztett acélsövek is összekötik az országokat.)

Tehát a negyedik ötéves terv legnagyobb és legjelentősebb beruházásában dominál az együttműködés. Am nemcsak a hasznosításban, hanem az építkezésben is. A gépeket szovjet, csehszlovák, NSZK-cégek, illetve hazai vállalatok szállítják. A Szovjetunióban vásároljuk a kőolaj-finomítót, az erőmű kazánjait a csehszlovákok szállítják, a gőzturbinákat, a generátorokat a Láng, illetve a Ganz készíti, az olefinmű alaptechnológiáját pedig az NSZK-beli Linde-cégtől vásároltuk. Mindegyik berende-

zés a ma Európában ismert legmagasabb színvonalat képviseli. Jellemző erre, hogy ma az iparban egy dolgozó általában 200–400 ezer forint termelési értéket állít elő évente, az új leninvárosi létesítményeken pedig 5–6 millió forint termelési érték jut majd egy dolgozóra. S hogy ez mit jelent pontosan? Azt, hogy iparunk új, fejlettebb állapotba kerül, az ország gazdasága pedig magasabb osztályba.

S végezetül még egy érdekes összehasonlításról. Az építkezésen dolgozó emberek elhelyezésére nem barakkokat, hanem lakásokat építenek. Az idén 500-at adnak át, 1973-ban és 1974-ben további 500-at. Aki valamelyest ismeri a hazai nagyberuházások történetét, így például a szegedi olajprogramot, tudja, hogy az építőknak, szerelőknak sok millióért eddig úgynevezett ideiglenes munkásszállások készültek. (Algyőn és Dorozsmán ilyenben laknak az olajbányászok.) Az ideiglenes munkásszállások vékonyfalú, földszintes házak, amelyek, ha még tökéletes épületek is, nem nyújtanak kielégítő komfortot, tökéletesen nem fűthetők stb. Félmegoldások: amelyek, ha teljesítik rendeltetésüket, rendszerint sorsukra hagyva veszendőbe mennek. Pedig bennük sok millió forint fekszik. Leninváros tervezői okosan mentenek meg nem is milliókat, hanem pontosan egymilliárdot azzal, hogy eleve lakásokba helyezik el a munkásokat. Egy-egy brigád kap majd egy-két szoba összkomfortot, s ha befejezték ténykedésüket, a lakást átadják a városnak. Az utólagos helyreállítási költség még mindig elenyésző a régebbi megoldás összegeihez képest. És Leninvárosnak szüksége van a lakásokra, hiszen három éven belül kétszer annyi lakosra számíthat, mint most: 20 ezer emberre.

Matkó István